

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Evropski ruralni manifest

Usvojen zaključcima sa 2. Evropskog ruralnog parlamenta
održanog od 4. do 6. novembra 2015. u Schärdingu, Austrija na kojemu je
prisustvovalo 240 delegata iz 40 evropskih zemalja

1. Mi, predstavnici stanovnika i organizacija koje potiču iz ruralne Evrope, smo usvojili ovaj Evropski ruralni manifest kao izjavu težnji, obaveza i zahtjeva ruralnog stanovništva, oslanjajući se na zahtjeve sa sastanaka iz mnogih zemalja tokom kampanje za Evropski Ruralni parlament 2015. godine.

2. Raznolikost ruralnih područja. Duboko cijenimo raznolikost područja i naroda iz Evrope, koje proizlaze iz raznovrsne geomorfologije, klime i biodiverziteta zemlje i mora, a i iz duge istorije ljudske aktivnosti širom kontinenta. Mi vidimo ove vrste, kao izraz ljudske kulture i kao prirodni resurs, kao i ogromnu priliku za dobrobit svih naroda u Evropi.

3. Zajedničke vrijednosti. Prihvatamo zajedničke vrijednosti koje povezuju narode Evrope - demokratija, jednakost, vladavina prava, priznavanje ljudskih prava, duh saradnje. Impresionirani smo zajedničkim temama koje proizilaze iz kampanje Evropskog Ruralnog parlamenta širom Evrope, od Atlantika do Crnog mora i od Skandinavije do Mediterana.

4. Kvalitet života. Oni koji žive u ruralnim dijelovima Evrope visoko cijene kvalitet života izvan grada, život na farmi, na selu i malim gradovima, otocima i primorju, planinama i šumi, sa svojom lokalnom kulturom, divljim životom, pejzažom, zdravom životnom sredinom i kulturnim nasljeđem.

5. Zabrinutost za uslove u ruralnom području. Međutim, mi smo zabrinuti da su mnogi regioni pogođeni ograničenošću ruralne ekonomije, nedostatkom zadovoljavajućeg i pravično plaćenog posla, depopulacija jer mladi odlaze, posljedično demografska neravnoteža, pad usluga, siromaštvo i socijalne isključenosti među ugroženim ljudi ili etničkim manjinama i kao i degradacija okoliša.

6. Potreba za akcijom. Strastveno vjerujemo da se ovi izazovi moraju riješiti, za dobrobit ne samo ruralnih zajednica, već i cjelokupnog stanovništva Evrope. Svi smo ovisni o hrani, građi, vlaknu, energiji, vodi i mineralima proizvedenim u ruralnim područjima. Poljoprivrednici, preduzetnici i drugi ruralni akteri stvaraju zajedničko bogatstvo za Evropu. Ruralna područja uveliko doprinose ublažavanju klimatskih promjena, i doprinose javnom zdravlju, društvenom, ekonomskom i duhovnom blagostanju.

7. Prava. Smatramo da je pravo ruralnih područja i zajednica, a to treba da priznaju svi ljudi i institucije Evrope, na kvalitetu i standard života koji ima urbano stanovništvo, i pravo za puno učešće u političkim procesima. **Tražimo** da vlasti na svim nivoima podrže to pravo.

U svim aspektima politika i akcije koje se odnose na ruralne zajednice, žene i muškarci trebaju da imaju ista prava.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

8. Vizija. Naša vizija za budućnost ruralne Evrope je živopisna, sveobuhvatna i održiva ruralna zajednica, koja je podržana raznovrsnom ruralnom privredom sa efikasnim upravljanjem visoko kvalitetnom životnom sredinom i kulturnom baštinom. **Vjerujemo** da ruralnim zajednicama, po uzoru na tu viziju, može doprjeti prosperitetnoj, mirnoj, pravednoj Evropi, i održivom globalnom društvu.

9. Partnerstvo. Ostvarenje naše vizije zahtijeva u svakoj zemlji postojanje pravednog partnerstva između ljudi i vlade. Mi, ljudi iz ruralnih sredina i organizacija, znamo da imamo odgovornost da vodimo i djelujemo u pravcu vlastite kolektivne dobrobiti. Takođe zahtjevamo, da vlade na svim nivoima, uključujući Evropske institucije, da rade kako bi ovo partnerstvo bilo efikasano.

10. Pregled stanja ruralnih područja. **Pozivamo** Evropsku uniju da pripremi glavni pregled stanja ruralnih područja unutar Evropske unije, i da istakne koja ruralna područja doprinose a koja mogu doprinjeti dobrobiti Unije. Izveštaj o ovom pregled treba biti objavljen 2017. godine, povodom obilježavanja 30. godišnjice "Budućnost ruralnog društva". Zaključci trebaju imati focus na ruralna područja koja se mogu finansirati iz EU programa i fondova. Želimo iskoristiti proces Evropskih ruralnih parlamenata kako bi omogućili ruralnim zajednicama da utiču na pripremu politika za period nakon 2020.

Tražimo od Vijeća Evrope da razmotri pokretanje pregleda stanja i potreba ruralna područja u svim svojim zemljama članicama.

11. Zaokretanje spirale pada. Vitalnost mnogih ruralnih zajednica je zahvaćena "spiralom pada". Gubitak stanovništva (naročito mladog) dovodi do smanjena održivosti ruralnih usluga i slabljenja lokalne ekonomije, što podstiče još veći gubitak stanovništva. **Pozivamo** ruralne aktere, sve relevantne agencije i vlade da zajedno "zaokrenu spiralu", promocijom zahvalnosti i ponosa ruralnog načina života, umjesto nametanja urbanih normi, jačanjem ruralnih usluge, diversifikacijom ruralne privrede, i omogućavanjem mladima da ostanu ili da se vratiti u ruralna područja.

12. Mladi. Mnogi mladi ljudi su spremni da ostanu ili da se presale u ruralna područja i da preuzmu odgovornost kao poljoprivrednici, ruralni preduzetnici ili stanovnici za buduće blagostanje ruralne privrede i zajednice. Mladi ljudi trebaju atraktivno zapošljavanje, dobar sistem obrazovanja i stručnog osposobljavanja, pripravnički staž zasnovan na lokalnim potrebama, pristup zemljištu, stambenim kreditima, društvenim i kulturnim aktivnostima prilagođenim mladima, kao i specifičnu podršku mladim poljoprivrednicima i preduzetnicima. **Mi pozivamo** vlasti i civilno društvo da zadovolje te potrebe i da omoguće mladima da aktivno učestvuju u političkim procesima.

Mi podržavamo potrebu koju su izrazili mladi ljudi da organizuju svoje Ruralne omladinske parlamente kako na nacionalnom tako i na Evropskom nivou.

13. Izbjeglice. Dolazak očajnih ljudi iz područja sukoba i katastrofa, tražeći utočište i novi život u Evropi, izaziva samilost i akciju unutar naših mreža. Pozivajući vlade i druge agencije da hitno riješe uzroke ove krize, **Pozivamo** na izražavanje dobrodošlice, baziran na solidarnosti među narodima. Vjerujemo da je za mnoga ruralna područja, a posebno gdje je smanjena populacija, ovo prilika za

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

integraciju izbeglica i drugih pridošlica. Proces integracija mora uključiti otvaranje novih radnih mjesta, ulaganja u stambene naselja, usluge i infrastrukturu. Treba pohvaliti napore za uspješnu integraciju.

14. Siromaštvo i isključenost. Svjesni smo napredaka koji je ostvaren u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Evropi. Ipak, milijoni ljudi i dalje pate zbog siromaštva i različitih vrsta socijalne isključenosti. Socijalna i teritorijalna kohezija su sastavni dio naše vizije Evrope. **Pozivamo** na kontinuirane napore da se promoviše uključivanje i puno učešće u društvu. Od posebnog značaja su potrebe Romskih zajednica u mnogim Evropskim zemljama, koje su među najsiromašnijim i najisključenijim od ostalog ruralnog stanovništva u Evropi. Oni bi trebali biti priznati kao ljudi sa jednakim pravima za odgovarajuće poslove i obrazovanje za svoju djecu. Svi ljudi imaju talente i vještine koje mogu ponuditi.

15. LEADER i CLLD. Mi snažno zagovaramo teritorijalan i integrisan ruralni razvoj baziran na partnerstvu, sa pristupom odozdo prema gore u lokalnom duhu. Želimo vidjeti široko rasprostranjena i primjenjena LEADER načela, i njegovo proširenje na Lokalni razvoj vođen zajednicom (CLLD), unutar i izvan EU. Vrlo smo zabrinuti za trenutni nedostatak istinskog integrisanog procesa regionalnog i ruralnog razvoj u mnogim zemljama. **Pozivamo** institucije i vlade unutar EU da ukažu povjerenje u Lokalnim akcijskim grupama (LAG-ovima), da povećaju njihovo finansiranje, da prilagode svoja pravila i procedure potrebama ruralnih zajednica, kako bi se osigurao pravi integrisani pristup lokalnom razvoju i kako bi se koristilo više fondova. Apelujemo na sve sektore zemalja Zapadnog Balkana i Crnog mora da uspostave temelje partnerstva između sektora za korištenje LEADER i CLLD.

16. Ruralne usluge i infrastruktura. Osnovne usluge u ruralnim sredinama, kao što su trgovina, poštanske usluge, škole, primarne zdravstvene zaštite i javni prevoz, kao i društvena infrastruktura, su od ključnog značaja za kvalitetan život u ruralnim područjima. Takođe, važna je i fizička infrastruktura – vodosnabdjevanje, kanalizacija, struja, opskrba energijom i transportni sistemi. Međutim, u mnogim ruralnim područjima, ruralne usluge slabe ili se gube a infrastruktura je neadekvatna, što dovodi do začaranog kruga propadanja. **Pozivamo** vlade i pružalaca usluga da priznaju pravo ruralnog stanovništva na adekvatnu infrastrukturu i razuman pristup svim osnovnim uslugama, te da se omogući ruralnim zajednicama da donose odluke i preduzimaju aktivnosti da se osiguraju usluge i infrastruktura prikladna za naše potrebe.

17. Rasprostranjenost mobilne komunikacije. Pristup telekomunikacijama visokog kapaciteta postaje neizostavno u društvenom, kulturnom i privrednom životu svih Evropljana, kao i na pružanje osnovnih usluga. Zbog svoje razuđenosti i rijetke naseljenosti, ruralna područja imaju posebno potrebe za efikasnim telekomunikacijama. Međutim, mnoga ruralna područja, naročito centralne i istočne Evrope, kao i periferne EU, su u ovom trenutku ozbiljno ugrožene zbog slabog telekomunikacijskog sistema. **Pozivamo** vlade, multinacionalne donatore i kompanije koje pružaju telekomunikacijske usluge da obezbjede rasprostranjen pristup mobilnim uslugama za svo ruralno stanovništvo, i gdje je to potrebno da se obezbjedi ruralnim zajednicama da same djeluju kako bi osigurale ove usluge.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Beispiel für
Landwirtschaftsprojekte mit
der Unterstützung der
Landwirte Europas
Das europäische Programm
für die ländlichen Gebiete

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

18. Lokalna i sub-regionalna privreda. Ruralna područja Evrope obuhvataju hiljade lokalnih i sub-regionalnih privreda, mikro, malih i srednjih poduzeća, koja čine pokretačku snagu zajednica i u velikoj mjeri doprinose ukupnoj nacionalnoj privredi Evropskih zemalja. **Ističemo** da je od velike važnosti jačanje vitalnosti i održivost tih lokalnih i sub-regionalnih privreda u ruralnoj Evropi. Način na koji bi se to moglo provesti varira od mjesta do mjesta, ali može obuhvatiti inicijativu u različitim sektorima - poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, proizvodnja energije, proizvodnja uključujući i preduzeća sa dodatnom vrednošću, kanale snabdjevanja, turizam i uslužne industrije, plus poslovanja zasnovana na informacionim tehnologijama. Postoji velika prilika za socijalna preduzeća. Od velikog značaja je pružanje raznovrsnih savjetodavnih usluga, poslovne podrške i kreditnih usluga, uz strukovno obrazovanje i obuke, posebno usmjerena na postojeće i potencijalne mogućnosti za zapošljavanje.

19. Male i porodične farme. Prepoznavamo veliki doprinos koji komercijalne farme imaju na Evropsku privredu. Međutim, zabrinuti smo gubitkom radne snage na farmama, kao i za blagostanje više milijuna malih i porodičnih farmi na području EU, kao i u jugoistočnoj Evropi i Crnomorskoj regiji. Te posebno na zabačenim područjima, planinama i otocima. Ove farme prehranjuju milione porodica, obezbjeđuju lokalna tržišta hranom, spajaju hiljade zajednica i održavaju tradicionalni način života koji utiče na zdravlje, pejzaž, ekosistem i kulturnu baštinu. Mogle bi se održati osnivanjem zadruga i društvenih poljoprivrednih poduzeća, zajedničkim djelovanjem dodajući vrijednost svojim proizvodima, stvarajući različite izvore svojih prihoda, osiguravajući raznolikost lokalnih privreda te postepeno oblikujući veće zemljišne jedinice. **Apelujemo** na vlade, donatore, organizacije civilnog društva i ruralne zajednice da prepoznaju i podrže porodične poljoprivredne farme kao održiv evropski model.

20. Mali gradovi. Mali gradovi, kojih u Evropi ima na hiljade, od ključne su važnosti kao društveni, ekonomski i kulturni centri ruralnih zajednica. Predstavljaju centre privrednih djelatnosti, javnih i društvenih usluga, srednjih škola i zdravstvene skrbi; nude prilike za razvoj turizma; zajednički značajno doprinose regionalnim i nacionalnim privredama. Međutim, nisu priznati kao jedna od glavnih ciljanih skupina nacionalnih, niti evropskih politika i programa, i smatra se da nisu ni ruralne ni urbane. **Zalažemo** se za jedinstvenu politiku Evropske unije fokusiranu na male gradove, kojom bi se prepoznao sav njihov važni doprinos društvenim i privrednim strukturama ruralnih regija i njihova važnost; te za veći akcenat na potrebe malih gradova u nacionalnim politikama. **Pozivamo** na povećanu saradnju između zajednica, organizacija i vlada u ruralnim i urbanim područjima, kako bi u potpunosti stekli prednosti društvenih, kulturnih i privrednih veza koje može osigurati takva saradnja; kao i na nesmetanu razmjenu ideja i primjera dobre prakse.

21. Klimatske promjene i prirodni resursi. Dok čekamo Konferenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, ukazujemo na ključnu ulogu koju ruralna područja Evrope mogu igrati u borbi protiv klimatskih promjena i u pogledu održivosti prirodnih resursa; ujedno priznajemo potrebu pružanja podrške ruralnim područjima kako bi se prilagodili klimatskim promjenama. Preko 40 posto zemljišne površine Evrope pokriveno je šumama, koje prikupljaju i zamjene ugljik, što značajno doprinosi obnovljivim resursima u pogledu sirovina i energije. Ruralna područja imaju dobre preduslove za zadovoljavanje potražnje za obnovljivim izvorima energije kao što su vjetar, voda, plima i oseka,

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

geotermalni izvori i drvno gorivo, poštujući netaknutu prirodu, zemljani i vodeni okoliš te predstavljaju doprinos i mogućnost zapošljavanja u ruralnim zajednicama. **Pozivamo** na povećano korištenje pristupa agrošumarstva, agroekologije i bioekonomije. **Ujedno pozivamo** da se uzimu u obzir uslovi koje stvaraju klimatske promjene kod definisanja manje razvijenih regija pri procjeni dodjele finansijske podrške.

22. Zapadni Balkan i Jugoistočna Evropa. Na ruralne zajednice i privredu zemalja Zapadnog Balkana i Jugoistočne Evrope utiče politička nestabilnost u regiji. Proces pridruživanja EU privremeno je zaustavljen. To usporava proces političke reforme. Ruralni razvoj nisko je na popisu prioriteta vlada. Pozivamo EU da oživi proces pridruživanja u ovoj regiji, uključujući i znatno efikasniju podršku procesima ruralnog razvoja.

23. Liderstvo u ruralnom razvoju. Priznajemo važnu ulogu rukovodstva između i na svim nivoima. Svjesni smo da je glavna odgovornost za identifikaciju potreba i pronalaženje rješenja na nama, aktivnim ruralnim dionicima. Međutim, vodstvo u ruralnom razvoju uključuje kolektivne akcije lokalnih, regionalnih, nacionalnih i evropskih nivoa te je obilježeno predanošću, komunikacijom, suradnjom i izgradnjom povjerenja. **Pozivamo** civilno društvo, vlade i privatni sektor da rade u partnerstvu kako bi ponudili izgradnju kapaciteta, resursa i podršku za očuvanje okoline koja potiče inovativno, održivo i odgovorno vodstvo, nadahnjujući i potičući na uključivanje budućih lidera.

24. Mreže civilnog društva. Evropske i nacionalne mreže koje su vodile kampanju Evropskog ruralnog parlamenta ukorijenjene su u lokalnom djelovanju i participativnoj demokratiji. Njihovo članstvo uključuje hiljade akcionih grupa na nivou sela, lokalnih udruženja, zadruga i ostalih struktura koje osiguravaju osnovnim uslugama i unapređuju saradnju ruralnih sudionika. **Pozivamo** vlade i evropske institucije da poštuju nezavisnost organizacija civilnog društva i njihovih mreža te da podrže njihove aktivnosti.

25. Partnerstvo između civilnog društva i vlade. Vjerujemo da efektivan ruralni razvoj zahtijeva otvoreno i inovativno partnerstvo između ljudi i vlada, ravnopravno, rame uz rame. **Pozivamo** ruralne aktere da sarađuju s vladama u pozitivnom duhu; a vlade, međunarodne institucije i odgovarajuće agencije da uspostave smislene sisteme savjetovanja i zajedničkog donošenja odluka, kako bi ruralnim akterima omogućile sudjelovanje u osmišljavanju i provođenju politika te postavile snažan temelj za plodno partnerstvo između ruralnih aktera i vlada na svim nivoima.

26. Podsticajni ambijent. **Pozivamo** vlade da s ruralnim zajednicama sarađuju s povjerenjem i u duhu otvorenog partnerstva, prepoznajući njihovo pravo na samoopredjeljenje te da osiguraju podsticajni zakonski ambijent upravljanja i financiranja. Takav podsticajni ambijent trebao bi uključiti potpunu predanost demokratiji i vladavini prava; usklađenost između različitih pogleda i politika geografskih nivoa u cijelom području djelovanja vlade u pogledu ruralnih područja; provjeru usklađenosti svih odgovarajućih politika i programa s potrebama ruralnih prostora; pojednostavljeni dizajn te prilagodljivu upotrebu zakonodavnih, fiskalnih i finansijskih sistema kako bi se potaknula inicijativa pojedinaca, mikro, malih i srednjih preduzeća, društvenih poduzeća, zadruga i drugih; te poštovanje prava ruralnih zajednica pri sastavljanju međunarodnih zakona i ugovora.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

27. Obrazovanje. U svijetu koji se mijenja, ljudi trebaju neprestano poboljšavati svoju sposobnost prilagođavanja i pronalaziti inovativne pristupe društvenim i privrednim aktivnostima. Iz tog razloga, obrazovanje i cjeloživotno učenje - koje započinje u ranom djetinjstvu - zauzima ključno mjesto i omogućava neometan razvoj ruralnih zajednica, uz neophodnu saradnju i umrežavanje te njihovo potpuno učestvovanje u razvojnim procesima. Posebno su važni da omoguće mladima da prepoznaju prilike za bogat i održiv život na selu, te kako bi neprestano obnavljali postojeće i stjecali nove vještine i učestvovali u ulozi građana. Apelujemo nadležnim obrazovnim institucijama da u ruralnim zajednicama osiguraju efikasan pristup obrazovnim uslugama, uključujući učenje na daljinu i strukovno obrazovanje prilagođeno stvarnosti života u ruralnom području.

28. Internationalne razmjene. Verujemo da je rad na postizanju održivog ruralnog razvoja na široj teritoriji Evrope može u velikoj meri da bude potpomognut i ubrzanom razmenom dobrih praksi između ruralnih aktera i vlada u svim evropskim zemljama i šire. Istok i Zapad mogu ravnopravno doprineti i izvući korist od takve razmene. **Pozivamo** na istinski pan-evropski programima razmene, kroz saradnju između vlada, nevladinih organizacija, multinacionalnih donatora i drugih aktera unutar i izvan EU. Vodeći doprinos ovom procesu trebalo bi da bude obezbeđen od strane Evropske mreže za ruralni razvoj i nacionalnih mreža za ruralni razvoj, finansiranih od strane EU u svim državama članicama EU.

29. Zagovaranje i akcija. Zahtjevamo od Evropskih mreža nevladinih organizacija koje su ko-inicirale Drugi Evropski ruralni parlament da vode program zagovaranja i akcije napisanih u ovom Manifestu, u saradnji sa svojim nacionalnim članovima i partnerima koji su spremni na podršku.

30. Naša zakletva. Zaklinjemo se na kontinuiranu predanost ostvarenju vizije i akcija navedenih u ovom Manifestu. Vjerujemo da ruralne zajednice, vlade i multi-nacionalne institucije, radeći zajedno, mogu ostvariti renesansu ruralnih područja Evrope. Uz tu ubjeđenost, izjavljujemo da će Cijela Evropa živjeti!

Pojašnjenje:

Kampanju Evropski ruralni parlament 2015. su pokrenule tri pan-evropske nevladine organizacije: ERCA - Savez evropskih ruralnih zajednica, PREPARE - Partnerstvo za ruralnu Evropu i ELARD - Evropsko udruženje LEADER za ruralni razvoj. Kampanja je obuhvatila nacionalne kampanje čija je svrha bila prikupljanje ideja ruralnih zajednica u 36 evropskih zemalja; organizovanje nacionalnih konferencija ili Ruralnih Parlamenta u mnogima od tih zemalja; te trodnevni Evropski ruralni parlament, na kojemu su prisustvovali ruralni akteri iz 40 zemalja, zajedno s predstavnicima Vlada i međunarodnih institucija. Manifest predstavlja osnovu za nastavak kampanje tri suorganizatora i njihovih nacionalnih partnera.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

